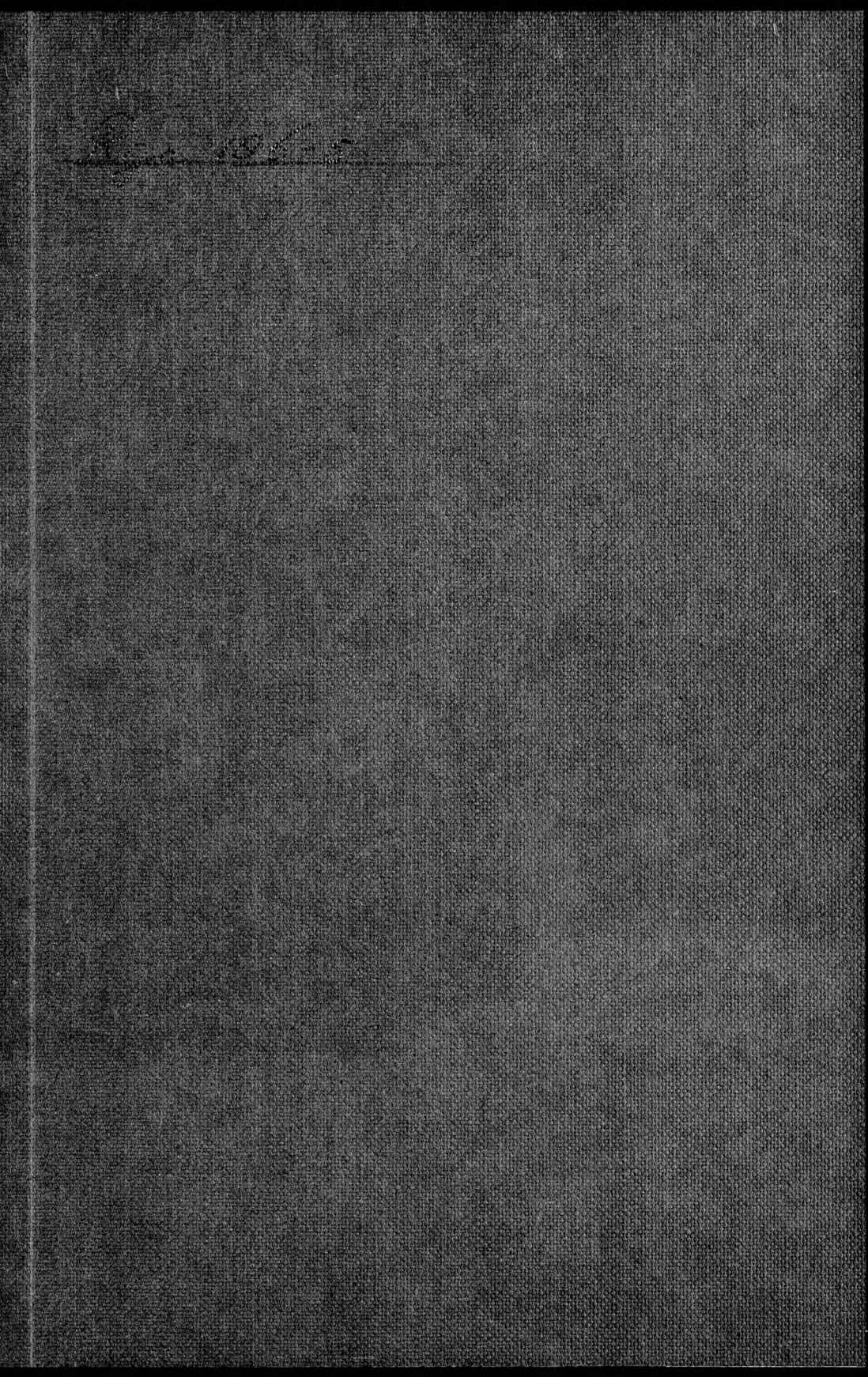

186/

Het v

186/5

GODS HEILIGHEID GEHANDHAAFD

IN

Het verbod tot Onderzoek naar het Vaderschap.

Art. 342 B.W.

Wat uit een *zedelijk* oogpunt veroordeeling verdient, kan op de bescherming door het *recht* geene aanspraak maken.

Prof. Mr. TREUB.

186/5

UTRECHT — 1897.

Stoom- Boek- en Steendrukkerij „de Industrie”.

J. VAN DRUTEN.

5

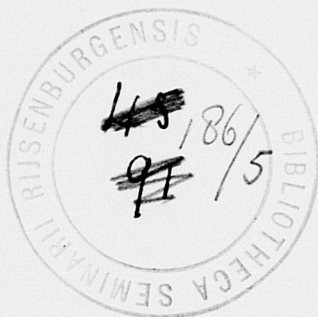
11
12

GODS HEILIGHEID GEHANDHAAFD

IN

Het verbod tot Onderzoek naar het Vaderschap.

Art. 342 B.W.

Wat uit een *zedelijk* oogpunt veroordeeling verdient, kan op de bescherming door het *recht* geene aanspraak maken.

Prof. Mr. TREUB.

UTRECHT — 1897.

Stoom- Boek- en Steendrukkerij »de Industrie».

J. VAN DRUTEN.

Toen, tot Job, sprak dus de Heere:

Zal nu de mensch, die met God durfde rechten,
Waanwijs zich mengde in des Eeuwigen Raad,
Zal hij het pleit nu met eere beslechten,
Toonen, hoe ver zijn voorzienigheid gaat.

Daarop gaf toen Job dit antwoord:

„Heer uit den hemel! mijn schuld is gebleken!
Waar is de worm, die d' Alwijze doorgrondt?
Ik ben te nietig, o God! om te spreken:
Ik leg aanbeddend de hand op den mond!”

TEN KATE, *Het boek Job.*

Tot handhaving van ons wets-artikel, om aanstonds op den *heiligen* grondslag waarop dit *rust* te wijzen, beroepen wij ons op PROF. MR. TREUB, die in zijne besprekingen van MR. VAN HOUTEN'S Anti-sociale Staatsleer, in het Mei-nummer van de Vragen des Tijds, bl. 162 zegt: *noch voor het volksbewustzijn noch voor God kan, wat uit een zedelijk oogpunt veroordeeling verdient, op bescherming door het recht aanspraak maken.*

De Heilige Handhaver der zedewet, voor wiens eer op te komen eene *dure* roeping ons is, heeft niet welhaast eene gansche eeuw vreeselijk *onrecht* werkeloos geduld, maar, geheel daartegenovergesteld, heeft Hij Zijne Heilige *werkzaamheid* ons getoond door aan onzedelijkheid recht te onthouden, hoe onrechtvaardig het ook schijne, — niet naar *schijn*, naar *wezen* vraagt Hij —, hoog houdende de heiligheid van Zijn *Bestaan* en die van het *recht*.

Of verdient, naar het oordeel der duizende adressanten tegen ons artikel, (de *vox populi* is niet altijd *vox Dei*) de ontucht, gepleegd door de vrouw, uit *zedelijk* oogpunt geene veroordeeling meer, zijn *volksbewustzijn* en *God* voor hen dan niet langer *heilige Machten*, met wier verbod te rekenen valt?

De strijd tegen ons wets-artikel is droevige vrucht van de

zedelooze romanlectuur onzer dagen, die allen *verbied* voor de zedelijkheid ondermijnt, ontucht plegen voorstelt als *verschoonbaar* volgen van den drang der *natuur*, die bij zoovelen *boven* Gods zedewet geldt, dat *vergoelijken* van de daad der vrouw, dat *onschuld* voor haar pleiten, ondermijnt den *zedelijkheidsgrond*, waarop ons wets-artikel rust.

Ontrouw aan hare adelijke roeping in de zedelijke wereld gedraagt zich de vrouw, die de onzedelijke voorstellen van den man niet weerstaat om aan een misdrijf op zedelijk gebied medeplichtig te worden. Wat meer zegt, om aan zijn zondigen lust te voldoen stelt zij hem de gelegenheid open, ware de *lust* van den man nog te bedwingen geweest, door de vrouw wordt de *lust* tot eene onherroepelijke daad, waaraan zij het *begin* van *uitvoering* geeft, en wie dat doet is op het gebied der strafwet bij brandstichting bijvoorbeeld, en op het gebied der zedewet evenzoo, *aansprakelijk* voor de gevolgen.

Had de man maar niet getracht de vrouw te verleiden, *gevallen* ware deze niet, en daarom is aan *hem alle schuld*, zoo spreekt de onmadenkende, die geen oog heeft voor het *onmisbare* van de verleiding in de *zedelijke ontwikkeling* van ons geslacht. Tot strijden ons roepende, kan de verleiding, ja, droevige *nederlaag* over ons brengen, maar ook tot *overwinning* aanleiding geven, waarover Gods Engelen juichen, en daarom nimmer de verleiding als zoodanig gevloekt, want dat is vloeken van onze *zedelijke* roeping.

Die *onschuld* pleiten voor de gevallene vrouw, tot bestrijding van ons artikel, zien voorbij: de verleiding van den man *brengt* in de vrouw niet het *kwaad*. Leefde niet reeds in haar de *zondige* lust, was daarvan haar harte *afkeerig*, haar zedelijk en godsdienstig gevoel had aanstonds tot den verleider gesproken: *zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God*, of wel had zij dat verpletterend: *Ga achter mij, Satan!* doen hooren. Al verkeerren wij dagelijks in de verzoeking om *oneerlijk* te worden, op een rijks-kantoor bijvoorbeeld, op den eerlijke van hart heeft de *verzoeking* geen vat. Geven *wij*

daarentegen *gehoor* aan verzoeking, *ons* is het tot *schuld*, voor onze rekening zijn de *gevolgen*. Den *reine* is alles *rein*. Van de *innerlijke* gesteldheid der vrouw toch hangt af of de verzoeking haar tot *rijken zegen* zal worden, als *sterkende* door strijden haar *zedelijke* kracht, of daarentegen tot *bitteren vloek*.

Kan nimmer op *zedelijk* gebied dat *verleid* zijn door anderen ons ontheffen van *schuld*, gelijk ons beschuldigend geweten getuigt, er is ook geen sprake van *verdeeling* van *zedelijke schuld*. *Schuldig* op zich zelf echter is hij, die anderen verzoekt, gelijk ons het aloude Paradijs-verhaal leert, in het vonnis, geveld over de *macht* der *verleiding*; die schuld staat echter geheel op op zichzelf, is *onafhankelijk* van het *goed* of van het *kwaad* door de verleiding gewrocht. Maar onttrekt de man zich gewetenloos aan zijn *zedelijken* plicht tot mede-verzorging van het kind, dan ontgaat hij, evenals de meineedige, de gerechte straf van den Handhaver der zedewet niet, *die een iegelijk naar zijne werken vergeldt*. Zien wij, voor wie zooveel blijft *verborgen*, die straf niet altijd voor oogen, daar is zooveel *inwendige* straf, die meer dan de *uitwendige* foltert, toch is daarvan *ieder* verzekerd, wien de geest onzer dagen niet alle *geloof* in een Albesturend en Rechtvaardig God heeft ontroofd.

Verkeert de gevallene vrouw, onder onze wet, in afhanke-lijken staat, de hulp, tot onderhoud van haar kind haar verleend, zal zij als onverdiend dankbaar waardeeren, aan Uwe terechtwijzende toespraak geeft deze hulp gezegende *kracht*, die stoffelijke en zedelijke *contrôle*, kunnende *recidive* voorkomen, kan veelal tot behoud haar zijn.

Met hooge ingenomenheid namen wij daarom kennis van het bestaan der vereeniging: *Onderlinge Vrouwenbescherming*, onlangs gevestigd te Rotterdam, die zich het lot aantrekt van deerniswaardige vrouwen en kinderen. Moge die nieuwe vereeniging weldra in den algemeenen en krachtigen steun, vooral ook van aanzienlijken in den lande zich verheugen, gelijk eene inrichting van dien aard in Frankrijk, in den steun van den adel en in belangrijke bijdragen van gewichtige Staatslichamen zich ver-

heugt. (Zie de Amsterdammer Weekbl. voor Nederl. no. 1057.

Mag men, naar *heilige* ordonnantie, der vrouw geen hulp *in rechten* verstrekken, ook gewenscht ware dat niet, want voor vrouw en voor kind heeft het afgedwongen brood van den schuldigen man iets weerzinwekkends, terwijl het brood, door christelijke liefde verstrekt, tot dankbaarheid stemt, gelijk het gebied van armenzorg in het algemeen ons dat staaft. Of zal men, om menigen gierigaard te treffen, die zijne zedelijke verplichting verzaakt om mede voor armen te zorgen, ons een algemeene armentax opleggen en de christelijke liefdezorg laten varen, die ook ons zelven zooveel zegen brengt?

Toonen christen-vrouwen in daden van toewijding hare zorgende deernis, het zedelijk kwaad wordt dan niet noodeloos ruchtbaar, tot *zegen* van het opkomend geslacht. Gansch anders als de val der vrouw tot eene *rechtszaak* aanleiding geeft, als zij, tot verkrijging van *brood* voor haar kind, haar droevigen val moet openbaren aan hen, van wier *deernis* zij niet is verzekerd, die *zedelijke* prostitutie, waartoe men haar dringt, baant haar tot *nieuwe* overtreding den weg. Huivert haar geweten te vragen om *recht*, haar naastbestaanden zullen daartoe haar dringen, hetzij om *stoffelijk* gewin, hetzij om op den schuldigen man zich te *wreken* — want *zoet* is op dat gebied juist de *wraak* — maar der vrouw zelve tot *zedelijk* verderf, want dat versterkt ook in haar dat *onedel* beginsel, met christelijke roeping in strijd.

Of wel de gevallen vrouw, van haar goed recht geheel zeker, treedt *fier* de rechtszaal in, te *schamen* heeft zij zich niet dat zij de zedewet overtrad, dat juist stelt haar onder de bescherming van het *goddelijke recht*, terwijl de innerlijke Godsstem daarover haar *vonnist*. Onderhoud *eischende* voor haar kind zal zij, als van U geheel onafhankelijk, voor Uwe goede lessen U danken, en te eer vervolgt zij den weg des verderfs. Voorwaar, aan het geld, dat ge van den schuldigen man voor haar afdwingt, kleeft *vloek*, dat brengt haar op den goeden weg niet terug, wat *hoofdzaak* moet zijn bij allen, die het *wel* met haar meenen.

Geroepen wordt de rechter van de droevigste onzedelijkheid kennis te nemen, tot allerlei onkiesche vragen en onderzoekingen van het meest *intieme* leven daalt hij af, en dat moet in eene rechtszaak geschieden, tot heden door onze wet *niet* geëischt maar *verboden*, voorwaar eene heilige strekking dier wet, want hoe meer het *onzedelijke* blootgelegd wordt te dieper verderf brengt het mede, alleen in eene strafzaak is dat niet te ontwijken. Op het demonisch gebied der ontucht is lasteren, liegen en bedriegen inheemsch, en daarom is er voor rechterlijke dwaling hier groote en ten hoogste bedenkelijke *vrees*. Dat het *wettig* en *overtuigend* bewijs van schuld, hier zoo moeilijk is te geven, is *allerpijnlijkst* voor de vrouw, die, op het diepst van de schuld des beklagden verzekerd, daardoor niet alleen de gehoopte geldelijke vergoeding ontbeert, maar onder *verdenking* komt van *valsche* betichting, wat een en ander het heilig rechtsbesef van ons volk vergiftigen moet.

Maar bij den arbeid der christelijke liefde op dat gebied vervallen niet alleen genoemde bezwaren en wijkt de ellende op *edele* wijs, maar zoo vermeerderd bovendien de kennis van den *aard* en den *omvang* van het te bestrijden *zedelijk* kwaad, gelijk de heilige JEZUS, door zijn omgang met *tollenaren* en *zondaren*, in wie Zijn blik nog wat goed was waardeerde, te krachtiger streed tegen het kwaad.

Duur en heilig is onze roeping de jammerlijke ontucht te weren, maar de *geestelijke* mensch in ons zegt, evenmin als geldboete het ware middel is om het *zedelijk* kwaad der Godslastering uit te bannen, wordt ontucht uitgebannen door *geldelijke* vergoeding van den medeschuldigen man. *A grands maux des grands remèdes*. Tast ge het zedelijk kwaad *niet* in zijn hartader aan, roept ge alleen om de jammerlijke *gevolgen* te wapen, in een schuilhoek, waar het U niet ergert, trekt het kwaad zich terug, daar hebt ge er geen *vat* op, daar kunt ge het niet bestrijden, *noodig* zelfs acht ge dat niet, en *onaangerochten* verwoest het, als de kanker, den *zedelijken* aanleg van ons geslacht. Is de bestrijding van het zedelijk kwaad zelf ons niet *hoofdzaak*, en dat is het niet

bij den *natuurlijken* mensch, die niet voor het *kwaad zelf*, maar alleen voor de *gevolgen* huivert, de breede haven van het phariseïsme gaan we in; wij zoeken *uitwendige* vroomheid, waarom de wereld ons prijst, waarin wij zelven welbehagelijk rusten, en desniettemin woedt het *inwendig* bederf met te meer kracht in ons voort.

Naar het bekende: *similia similibus* moet *zedelijk* kwaad worden gekeerd door *zedelijke* middelen; *langzaam* moogt ge vorderen, omdat uw strijd de hartader geldt van het kwaad, gij vordert *gewis*. Volgens zijne hooge roeping, woekert de mensch dan met den zedelijken aanleg, als een kostbaar *talent*, hem geschonken en, werkzaam aan de zedelijke verheffing van *anderen*, neemt, naar eeuwige ordening, *eigene* zedelijkheid in *kracht* en *omvang* toe.

De strijd tegen ons wetsartikel draagt een *onheilig* karakter, als gericht tegen eene ordening Gods, in onze wetgeving nedergelegd, die vloek aan wat kwaad is, verbindt.

In plaats van met eerbiedige huivering te buigen voor de openbaring der onkreukbare Heiligheid Gods, op het gebied der *ontucht*, aanschouwelijk in wanhoop, zelfmoord, kindermoord, door welke ellende God, als Handhaver der zedewet, het *zedelijk* kwaad vernietigen wil, gelijk alle kwaad zich zelf straft dat lichamelijken welstand, dat maatschappelijk, zedelijk en godsdienstig leven verwoest, de kinderen onzes tijds doen als zoo-velen, die, gebogen onder het jammer van Gods straffende hand, voor *eigen schuld* gansch *blind*, aan anderen hunne ellende wijten, geheel voorbij ziende, dat de jammerlijke tooneelen, waarvan het gebied der ontucht gewaagt, *rechtvaardige* straf is van God, waardoor Hij, zooals onze *strafwet* dat doet, de openbaring van dat demonische kwaad wil beteugelen, voegen wij naar dien teugel ons niet, niet Hem, ons dat te wijten.

Rekening houdt men niet met de *eeuwige* waarheid dat in elke straf van den Vader der lichten, al erkennen we het noode, heilzame strekking tot onze *verbetering* ligt.

Overeenkomstig den aard van den *natuurlijken* mensch,

die in onzen strijd aan het woord is, zoekt men naar een voorwerp om zijn wrevel te uiten, en nu daalt op NAPOLEON, door wien die wet tot ons kwam, als op een *zondebok* alle vervloeking neer. De vrouw, op zedelijk gebied als *onmondig* verklaard, wordt voor haar doen niet verantwoordelijk gerekend; alsof er bij haar geen sprake is van *eigen* schuld, wordt aan NAPOLEON'S wet al de ellende van zelfmoord en kindermoord geweten en daarom: *weg met haar*. ⁽¹⁾

De vloek, door duizenden tot NAPOLEON en tot die wet gericht, zal echter tot hunne *verantwoording* wezen, omdat die wet, als met een dreigend zwaard, ten krachtigste waarschuwt tegen de ontucht, *volksbewustzijn* en *God* hechten aan die wet het goedkeurend zegel, als onthoudende aan eene daad van onzedelijkheid *recht*.

Het blijft bij dat lasteren van NAPOLEON niet. Geleid door dien onheiligen geest roept de mensch den hoogen God voor zijne vierschaar. Hem legt hij ten laste het houden van *dubbele moraal* jegens man en jegens vrouw, godslasterlijk woord tegenover de Godheid, die goed en kwaad hier regelt, gebezigd, reeds tot *modewoord* geworden bij ons.

Als door een demon beheerscht, kampt de man tegen de vrouw, tot zedelijk misdrijf nog niet vervallen, maar, door God geroepen en in staat gesteld, (gelijk wij straks nader ontvouwen) als *adelijke* in de zedelijke wereld, den voortgang van het *onzedelijke* te stuiten. Ontrouw aan hare heilige roeping legt zij in den strijd tegen den onzedelijken man, na kort of lang overleg, hare wapenen af, den demon der ontucht geeft ook zij zich over, zij pleegt *verraad* aan de heilige zaak, gelijk de slotvoogd, die, geroepen, om wat het ook koste, de sleutels van het slot te bewaken, laaghartig aan den vijand die biedt.

⁽¹⁾ Zie Hervorming 1896 No. 30; Nieuwe Gorinchemsche Courant 19 Juli 1896 die in verblinding afschaffing van ons artikel een *plek minder* voor de volgende ceuw durft noemen, het Utr. Prov. en Sted. Dagblad waarin *men* beweerde, *nomina sunt odiosa*, dat *niemand* de verdediging van ons wetsartikel meer op zich durfde nemen, de *Heilige* Machten, *volksbewustzijn* en *God* durven dat!

De *dubbele* weegschaal, door God sinds bijna eene eeuw reeds gebezigd, zal men, door wetswijziging, met *vereende* kracht, door de Staatswet gesteund, Hem ontrukken, Gods heilige *vloek* op de *ontucht moet weg*. Van de gevolgen van haar misdrijf, die heilzame waarschuwing voor haar zelve en anderen, worde de vrouw voortaan ontheven. Ter wille van *geld* hare hooge *verantwoordelijkheid* op den *achtergrond* plaatsen, tot *meerdere* zorgeloosheid haar *aanleiding* geven, dat achten duizenden, o jammer! handelen in het *waar belang* der vrouw.

Met het *Carthago delenda* doemen rechtsgeleerden een wetsartikel ten doode dat aan den *eersten* eisch van *heilige* rechtsbedeeling voldoet, op grond van hetgeen *volksbewustzijn* en *God postuleert*, *recht* ontzeggende aan wat met de zedelijkheid *vloekt*.

Niet uit gemis aan *deernis* met de gevallene vrouw ontzeggen we haar met beslistheid dat *recht*, maar recht en moraal kunnen elkander niet tegenspreken. Rechts- en Staatswetenschap is, volgens Mr. TREUB, *ethische* wetenschap, zoo goed als de wetenschap der moraal.

Tot waarschuwing voor onzedelijk leven, om tot zedelijkheid te dringen, wil ons zoo onverbiddelijk artikel, wel voor velen de *stem eens roependen in de woestijn*, maar toch *palladium* der *zedelijkheid* en tevens der *heiligheid* Gods, *jeugdigen* en nog *zedelijk zwakken*, een heilig doel voorwaar, steunen in hun moeilijken strijd tegen een kwaad, waartoe *vleesch* en *bloed* zoo krachtig prikkelt, ziende in zooveel de jammerlijke gevolgen van *onbedachtzaam* toegeven aan zinnelijken lust.

In den strijd op zedelijk gebied, waarvan hier sprake is, komt het *zwaartepunt* neer op de *vrouw*. Zij is de priesteresse Gods, Zijne *hulp* als het ware bij de voortplanting van ons geslacht, van welk *heilig* gebied zij, als priesteresse, de *zonde* verre moet houden; te waken heeft zij bovenal, dat het redelijk schepsel Gods, dat zij ter wereld brengt en hetwelk haar den heiligen moedernaam geeft, door zijne geboorte niet met *schande* en *vloek* is beladen.

Tot dien zwaren strijd heeft Hij, *die weet van wat maaksel wij zijn*, de vrouw gewapend met fijn gevoel en teeder geweten, wat offert eene moeder op voor haar kind. Van wat vernedert keert zij *van nature* zich af, aanleg tot geloof en godsdienst, zoo noodig in dien strijd, heeft zij meer dan de man. Met beschermende vleugelen omzweeft haar de Engel der schaamte.

Waar de vrouw, met *aanleg* tot godsdienst gezegend, ook godsdienst draagt *in het hart*, daar weerstaat zij alle verzoeking. Nimmer geeft de godsdienstige vrouw den man gelegenheid tot eene onzedelijke daad en ziet hier het *alles afdoend* geneesmiddel — alle andere middelen zijn palliatieven — want, gelijk *recht* en *moraal*, zoo is ware *godsdienst* en *zedelijkheid één*.

Aan hare zedelijke en heilige roeping getrouw, bant alzoo de vrouw, naar Gods raad, ook het *onzedelijke* uit den man, tot *zedelijkheid*, tot *zelfbeheersching*, tot *strijden* zal zij hem wekken. Blijft de *vrouw* in den strijd voor de *zedelijkheid* behouden, — en zoo verheerlijkt zich hier de wijze en heilige ordening Gods, — behouden is dan ook de man, waar *zij* voorgaat moet *hij* volgen, en daarom nog eens, het *zwaartepunt* ligt bij dezen strijd in de *vrouw*, zij wordt zoo den man tot reddende Engel en adelt ons geslacht, gelijk ook zij, naar het Bijbelsch verhaal, *hem* en daarmede ons geslacht tot *zondigen* gebracht heeft.

De *Heilige God*, die, ons tot waarschuwing, streng het onzedelijke straft, is tevens een *God van genade*, in 's menschen verderf heeft Hij geen lust; Hij roept ons daarom tot de edele en hartverheffende taak de droevige wonden te heelen, hier geslagen door het *zedelijk* kwaad, maar niet door het *recht*, want dat strijdt met zijn Wezen, dat neemt het geloof aan zijne Heiligheid weg, dat zou zijn het *onzedelijke kroonen*, maar gelijk wij vroeger reeds in het breede ontvouwd, door *Christelijk liefdebetoon*.

Kan de Staat als zedemeester zich niet rechtstreeks doen gelden, op zedelijkheid is de Staatswet gebouwd. Onderscheid

maakt de Staat tusschen die *zedelijk* en die *onzedelijk* leven; aan de *eersten* geeft hij rechten, die hij aan de *laatsten* onthoudt. Of zal voortaan de Staat aan de eenen om onzedelijkheid rechten onthouden en aan anderen die geven, ondanks hun onzedelijk bestaan. Art. 28 Wetb. van Strafrecht noemt tal van *rechten*, die wij door *onzedelijk* leven verbeuren. De vaderlijke macht, ofschoon gebaseerd op de natuur, ontnemt de Staat aan den vader om *onzedelijk* gedrag. *Onzedelijk* gedraagt zich de vrouw, die de natuur boven de zedewet stelt, die de wijze en heilige ordening van het huwelijk loochent, zijnde het cement van den Staat, *onzedelijk* gedraagt zich de moeder die, haar eigen kind, of mag dat niet alzo heeten, met *schande* en *vloek* belaadt, bij *zedelijk* leven had zij al haar ellende, ook die aan den Staat berokkend, wiens grondslag zij ondermijnt, kunnen voorkomen, en daarom onthoudt de Staat haar het recht, in de natuur geworteld, aan de vaderlijke macht gelijk, op den naam en de hulp van den natuurlijken vader voor haar natuurlijk kind, welk recht de Staat aan de wettige vrouw, van wege den wettigen man, voor het wettige kind waarborgt.

Biedt de vrouw echter, gelijk bij *verkrachting* geschiedt, den man niet gewillig tot ontucht plegen gelegenheid aan, heeft *zij* alzo *niet onzedelijk* gehandeld, dan blijft haar het recht door de natuur haar verleend, gelijk in de 2e alinea van ons Wetsartikel staat, dat den man dan geheel bezwaart met de zorg voor het kind.

Naar de wet der heilige liefde, die vaak *hard* is voorwaar, moet de vrouw de gevolgen van hare daad ondervinden, opdat *zij* leert beseffen, en anderen in haar voorbeeld het zien, dat *zij zedelijk* verantwoordelijk is voor haar daad, tot *zedelijke* verheffing van haar geslacht, terwijl die vergoelijking van het kwaad, zooals de wereld dat doet, haar wordt tot verderf, wat ons het gebied der opvoeding staaft. Een waardig dragen van de *gevolgen* aan ons misdrijf verbonden, is tot *verzoening* daarvan de koninklijke weg, zoo wordt de verlorene vrede van lieverlede herwonnen, gelijk de gestrafte misdadiger meer *rust* in zijn

binnenste heeft, dan hij, die zijne welverdiende straf niet erlangde. Menigeen, door den drang van het ontwaakte geweten geleid, begeert zelf daarom gerechte straf.

Sprekende wij gedurig van dat heilig *volksbewustzijn*, welk begrip hebben we ons daarvan te vormen? Schuilt in den diepst gevallen nog steeds een kiem van hooger leven, als aansluitingspunt om te arbeiden aan zijn behoud, en dat op de mogelijkheid daarvan doet hopen, — een kerkvader noemt 's menschen ziel van nature Christin, — zoo woont ook bij al de droevige zonden onzes volks in de diepte een heilig besef, dat we *volksbewustzijn* noemen, hetwelk, bij alle jammerlijke zonden om ons heen, toch hoop geeft op de *wedergeboorte* des volks. In dat verborgen bewustzijn staat gegraveerd: *gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is de schandelek der natie*, en op welke utiliteitsgronden ge U ook moogt beroepen tot afschaffing van ons wetsartikel, die afschaffing vloekt met ons volksbewustzijn, want dat is het *onzedelijke*, de *schandelek der natie*, met heilig recht beschermen en daarvan nu keert dat heilig volksbewustzijn als het niet kunstmatig verdoofd is, met beslistheid zich af.

Te midden van alle stoffelijke en zedelijke ellende *regeert* onze God. Bij dien geduchten brand te Parijs, die het gansche land met ontzetting vervulde, sprak het kortzichtige ongeloof: daar is *geen God*, althans *geen God van Liefde*. En toch welke ernstige, liefdevolle, behartigingswaardige lessen bracht die groote ellende tot ons: hoe broos is het menschelijk leven, weest ter aller ure en overal tot sterven bereid, vergankelijk is alle grootheid der aarde, waarachtige deelneming balsemde der zwaar beproefden schrijnende smart, eene edele uiting tevens van menschelijk gevoel, allen *adelend* wie deze betoonen. Dat zwaar beproefd zijn zelf roept tot ernst des levens, tot het zoeken van het hoogere, tot ontplooiing van zielskracht, tot heiliging op. De millioenen, toen vrijwillig op het altaar der liefde geofferd, waren eene onwaardeerbare, wereldhistorische, hemelsche getuigenis van menschenliefde en zielenadel in een volk om wuftheid en ongeloof bekend, uiting van edel volksbewustzijn

dat ook in deze op betere dagen doet hopen, predikend de hemelsche blijmare, van meer beteekenis nog dan de saamgebrachte millioenen, de *bitterste* smart brengt den *heilzaamsten* zegen. Aan het licht ware die *adel* des volks niet getreden, had het land niet vooraf van ellende gebeeft, voorwaar de Albestuurder *adelt* en *heiligt* personen en volken door leed.

Met wereldoverwinnende kracht toont ons JEZUS het mogelijke, het edele van dat geloof, hoe onbereikbaar in schijn; gansch vrijwillig en onschuldig laat Hij tot den dood toe zich martelen, door het heilig besef in Zijn binnenste: tegenover Mij heeft *niemand* macht, ware hem die macht niet *van boven* gegeven. Zijn drinkbeker had Hem de Vader bereid, in zijn bloed plant Hij de banier van het bergenverzettend geloof, om door dat geloof in Gods liefde ons geslacht vertroosting te brengen, onwaardeerbaar op deze aarde, waar zoo eindeloos veel wordt geleden, waar droevige schuld ons bezwaart, waar de dood de dierbaarste offers ons afeischt, waar menschen, waar onze naaste betrekkingen, gelijk onze Heer dat van JUDAS ervaarde, onze zielen tot den dood toe vaak wonden. Dat dierbaar geloof, hetwelk onze martelaren op brandstapel en moordschavot steunde, legt het uitgesnikte: *fiat voluntas*, op lippen, die beven van smart.

Brengen we alle kwaad, ook dat ons menschen berokkenen, met God in verband, van die aanraking met Hem, den Vader der lichten, gaat tot ons rijke zegen uit, verlichtende den anders zoo drukkenden last van dat kwaad. De sterfhuizen staven ons dat, waar alleen het geloof: *God beproefde*, vertroost, ja, door dat geloof kunnen we onzen vijanden vergiffenis schenken en worden we tot de *edelste* daden beziel.

Of was het niet dat heilig geloof, God bestuurt ook het kwade, waardoor JOZEF zijnen broeders vergiffenis bood voor het vreeselijk kwaad hem berokkend, hij erkende *ten goede* was het door God hem gedacht, reeds in zijn uitwendig leven, maar aan het licht kwam ook daardoor zijne grootheid van ziel.

Was het niet het heilig geloof: God bestuurt ook het kwade,

hetwelk DAVID bewoog een SIMEI vergiffenis te schenken, die in de dagen zijner vernedering zoo gruwzaam hem vloekt. Met koninklijke macht weer bekleed, weerstond hij den krachtigen aandrang om zich op dien vijand te wreken, in de erkenenis: ook deze vervulde Gods raad, en tot *schooner* kroon wordt hem dat vergiffenis schenken dan de koningskroon, die hem tooit.

Was het niet dat heilig geloof: God bestuurt ook het kwade, hetwelk den Man van Smarte kracht gaf, in de bangste ure zijns levens, toen Hij voor het eerst al de schande, al de vlijmende smart der kruisstraf ervaarde, voor zijne vijanden, terwijl zij Hem tergen, de heerlijkste bede te slaken, die op dit benedenrond immer weerklonk: *Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.*

Gelijk de bittere ellende, die den zoon in de gelijkenis drong om tot den vader weder te keeren, tot *zegen* hem werd, de ellende van dronkenschap en ontucht kunnen in dien zin tot *zegen* voor ons worden, als zij ons, op zedelijk gebied als met lamheid geslagen, wegdommelende in zoete rust, aanbid-dend geknield voor het altaar der *kunst*, die er in roemt naar *zedelijkheid* niet te vragen, uitdrijft als met vlijmende prikkels om en het zedelijk kwaad *ten bloede* te weerstaan, en de schrijnende wonden, ontstaan door dat zedelijk kwaad, te balsemen door Christelijk liefdebetoon.

Op het gebied der dronkenschap is het volk tot edelen strijd reeds ontwaakt en gordt men met vereende krachten zich aan om het jammerlijke kwaad te bestrijden, dat de grootste ellende in maatschappij en huisgezin brengt. Tegen de demonische ontucht daarentegen voert de volksgeest haast geen strijd. Is de vrouw van God verordend om te ijveren voor de zedelijkheid van ons geslacht, in plaats van haar aan te vuren in dien zoo hachelijken strijd, wil men, door verkeerd geplaatste deernis geleid, uit den hof der ontucht de voetangels en klemmen wegnemen voor haren voet, meer vrij kan zij dan daar zich bewegen. Weg moet de vloek Gods sinds eene eeuw voor de vrouw aan het plegen van ontucht verbonden,

beschermd moet de ontucht met het *heilige* recht. Vergoelijken van dat kwaad is de geest onzer dagen, gelijk die modewoorden van *dubbele moraal* en *blanke slavinnen* getuigen, ingeblazen door den demon der ontucht, die daarmede goedwillig zijn slachtoffers dekt. Of wordt in ons vrije land dan iemand, een slaaf gelijk, tot het plegen van ontucht gedwongen, maakt de dienst van God dan niet langer ons *vrij*?

Ondoorgrondelijk zijn Gods oordeelen, onmaspeurlijk Gods wegen, dat is de taal, die ons bij de geheimenis van het Godsbestuur voegt. Vleesch en geest, tijd en eeuwigheid zijn de factoren van ons bestaan. Dat geestelijke en eeuwige, de adem Gods ons ingeblazen, is in eeuwige tweespalt met het beginsel, dat aan de aarde en aan den tijd ons hecht. Van onze jeugd ontwikkelt zich die lagere factor en is reeds tot eene geduchte macht in ons geworden, eer die hogere factor tot besef van zijne heilige roeping om dat lagere te beheerschen ontwaakt, daartoe moet zorgvuldige opvoeding dienen. Wordt die lagere natuur van alle zijden geprikkeld, een strijd ten bloede toe wordt gevorderd van ons om met den Eeuwige en Heilige onze verwantschap te toonen.

Gelijk de man met zijn krachtigen arm voor het dagelijksch brood heeft te werken, het vaderland beschermen moet, voor huis en altaar strijdend, heeft de vrouw zwak, en toch in haar zwakheid zoo krachtig, bij voorkeur den heiligen bodem te bewaken van het zedelijk en geestelijk koninkrijk, daartoe, gelijk wij reeds ontvouwden, door God bij uitnemendheid geroepen en bekwaamd. Niet voor het redenerend verstand, maar voor de warmte en de bezieling van het gemoedsleven der godsdienstige vrouw, waardoor van haar geloof al de kracht en de heerlijkheid blijkt, wijkt de demon van het ongeloof, omdat hij juist alle warmte mist en bezieling.

Maar, en ziet hier eene hoogst teedere zaak, op zedelijk gebied is de vrouw zoo diep schuldig. In plaats van voor het zedelijke, naar hare roeping te strijden, bannen duizenden, tot verderf der maatschappij, alle zedelijkheid uit, die leven

van het plegen van ontucht. Dat heirleger van prostituées ontroofte den man eerbied voor, geloof aan vrouwelijke aangeborene schaamte, is aanleiding dat hij der vrouw onbeschaamd met onzedelijke aanzoeken naderen durft, gelijk het bedrog, dat nu eenmaal in onze samenleving heerscht, den bedrieger niet aarzelen doet anderen schaamteloos tot bedriegen te wekken. In plaats van tegen NAPOLEON'S voor de zedelijkheid heilzame wet, worde tegen de prostitutie, driewerf demonisch, het *Carthago delenda* gericht, waardoor de vrouw, als met eigene hand, den man op het gebied van het onzedelijke voert, terwijl van haar juist de genezing moet uitgaan van het zedelijke kwaad. Kenmerkt zij zich algemeen door een zedelijk bestaan, te minder zal de man haar onzedelijke voorstellen doen, gelijk wij, krachtens de eeuwige wet der zedelijke wereld, huiveren hem, die ons als eerlijk bekend staat, op te wekken tot oneerlijke daden, want diep beschamend is eene nederlaag op zedelijk gebied.

Dat de gevallene vrouw tegen over den man te zwaar wordt gestraft, dat de Eeuwige Wijsheid en Rechtvaardigheid Gods vonnist naar *dubbele* moraal, schreeuwend onrecht zou plegen is eene lastering van het ongeloof, waarop zware verantwoording volgt, want *storm zal hij oogsten, die wind heeft gezaaid*.

Als *menschelijke* verordening is de Staat volkomen bevoegd om ons artikel op te heffen, maar dat de Heilige Handhaver der zedewet in Zijne Wijsheid aan het *onzedelijke recht* onthoudt, dat toch is het *hart* der kwestie, daartegen komt men op, en daarover nu voegt *ons* geen oordeel, niemand mag dat *onrecht* noemen, of alle *eerbied* voor God is hem vreemd. Is in den Staat de persoon des Konings *onschendbaar*, hoeveel meer geldt dit den Koning der Koningen dan, en is veroordeeling van Diens ordening strafbaar, waar zwijgen aan ons kortzichtigen tegenover Hem past. Of mogen wij de bittere ellende van vrouw en kinderen van den dronkaard, gansch onschuldig vaak, die de Handhaver

der zedewet gedooft, ook schreeuwend onrecht noemen, waar die ellende hier tot waarschuwing, daar tot genezing van het kwaad als straffend middel dienen moet?

Voegt het ons niet te zwijgen, wanneer de dood, als Gods dienaar, de pijnlijkste offers ons vraagt?

Met het: „*God wil het*” der kruisvaarders den heiligen strijd aanvaard tegen de demonische prostitutie, die allen eerbied voor het zedelijke dooft in man en in vrouw. Hoe men in onze dagen voor kennis en verstandsontwikkeling ijveren moge, de ontwikkeling van het zedelijk en godsdienstig leven eerst leert de verkregene kennis dienstbaar te stellen aan het waarachtig goede, aan wat ons volk en ook ons zelve adelt.

Wijdt de vrouw aan de edele taak der zedelijke vorming harer dwalende zusters hare beste kracht, toewijding aan die zedelijke *sport* zal de gezondheid harer ziel verhoogen, staalt hare zedelijke kracht en brengt in maatschappij, in huisgezin en hart den heerlijksten zegen.

Dronkenschap, ontucht, onmatigheid, verkwisting, al wat met onze hooge zedelijke roeping om Gods beeltenis te dragen vloekt, brengt op dit benedenrond eene *ellende* te voorschijn, die ons met ontzetting vervult. De *wereldgeschiedenis* is het *wereldgericht*. Om onze hooge bestemming te bereiken, moeten wij de onzedelijkheid, de zonde, dat heerschappij verleenen aan het *zinnelijke* boven den *geest* bestrijden, daartoe gedrongen door harde lessen van *schade* en *schande*, want hardleersch voorwaar is de aan het zinnelijke zoo verkleefde mensch. Honderd duizenden mogen de ellende om ons heen, die hen neerdrukt, vervloeken, gelijk de misdadiger de strafwet vloekt, verordend tot beteugeling van maatschappelijk kwaad, en op grond daarvan beweren: een God is er niet, anders ware er niet zooveel ellende op aarde, die ellende is, wat de kerker voor de misdaad is, de rechtvaardige straf, dat wij met onzen verstandigen, zedelijken, godsdienstigen aanleg niet woekeren, leeren moet ons die ellende dien verhevenen aanleg tot ontwikkeling te brengen, waarachtige *levenswijsheid* moet zij ons

leeren, dienen moet zij tot *vorming* en *heiliging* van ons zondig geslacht, tot *heiliging* uit *vergeving* geboren.

Voor sociale ellende is godsdienst bijvoorbeeld het noodige goed, want tot bittere armoede, zoo vaak het gevolg van eigen schuld, zal immers de zedelijke en godsdienstige mensch niet vervallen, en den rijke, die zich Gods *rentmeester* acht, is het een lust en eene heilige roeping den zwaren strijd om het bestaan voor zijne mede-kinderen Gods te verzachten.

Die zegt in zijn hart: *daar is geen God*, die niet gelooft in eene hooge en heilige Macht, die alles hier beneden tot hooger doel tracht te leiden, noemt die wereld een chaos van verwarring, brutaal geweld en schreeuwend onrecht ziet hij alom, tot zijne ziele drong niet door wat de Engel des geloofs tot onzen troost reeds sinds eeuwen bij het moordtooneel op Golgotha fluistert: al die gruwzame ellende is *heilige* liefderaad Gods.

Volslagen blind voor de heilige diepten der zedelijke ontwikkeling van ons geslacht vermeet de mensch zich dat rechten met God. Weg met Gods tuchtroede, tot heden rustende op de gevallene vrouw, naar het oordeel dezer eeuw is toch *harde* kastijding geen middel tot verbetering meer, en hebben *zachte* geneesmeesters bij pijnlijke kwalen de voorkeur, niet langer is de kastijdende hand het sprekend onderpand van belangstellende, heilige liefde en daarom wordt betooning daarvan den Heiligen Vader belet.

Rampzalig slachtoffer der verleiding, zoo verontschuldigt men, de grenzen der zedelijkheid verflauwend, de gevallene vrouw, alsof de mensch, met rede en geweten begaafd, niet ten bloede tegen verleiding moet strijden, en voor die miskenning zijner *heiligste* roeping, waardoor hij goddelijke en menschelijke wetten overtreedt, niet ten zwaarste zou hebben te boeten, eene boete, die niet naar den aardschen, maar naar den hemelschen Rechter verwijst. De verleiding, die ons hier beneden omringt, is de *boom* der *kennis* des *goeds* en des *kwaads*, door God tot onze zedelijke ontwikkeling ver-

ordend, hij toch kent niet het waarachtige *goede*, die vreemd is aan het jammer des *kwaads*.

Reikte, naar het Paradijs-verhaal, Eva aan Adam de verbodene vrucht, wat booze begeerte in het hart van den man moge schuilen, de vrouw, wier heilige, zedelijke roeping het is de bevrediging daarvan te voorkomen, baant daartoe hem bereidwillig den weg. Maar — en hier staan we voor een der diepste en heiligste mysteriën in de ontwikkeling van ons geslacht — *noodwendig* is de ergernis, *onvermijdelijk* de verleiding, en desniettemin een jammerlijk *wee*, over hem door wien de ergernis komt.

En zullen we nu op dat geheimzinnig gebied, hetwelk ons kortzichtig denken verduistert, door onberaden Petrus' ijver vervoerd, met onheilige handen in overmoed, met het zwaard van aardsche gerechtigheid slaan? Staan dan tot den kamp voor gerechtigheid geene hoogere Machten, geene legioenen van Engelen gereed? Alleen de Heilige Handhaver der zedewet, voor Wien geen mysterie bestaat, die van des menschen hart de diepste diepte peilt, is tot berechting van een zedelijk vergriep en dus ook van zijn gevolgen — en daarvan immers, en niet van een strafrechterlijk vergriep, is hier sprake, — in staat en bevoegd. Wie dat loochent door op zedelijk gebied, buiten Hem om, met stoffelijke middelen, als rechter op te treden, miskent Gods hooge Majesteit, miskent het Hem alleen toekomend *recht*.

En is dat nu de weg tot zegenrijke ontwikkeling van ons geslacht, van het huwelijk, die beteekenisvolle instelling Gods, den hoogen ernst en de heiligheid prijs te geven en dat om tegemoet te komen aan die onzedelijk leven, die al hun ellende te wijten hebben aan eigen schuld? Zullen we ingang geven aan de verderfelijke leer dat op de verbintenis van man en vrouw, zonder de formaliteit van het huwelijk, geen straffe van *nietigheid* rust, leeren dat hunne gemeenschap, met wet en zedelijkheid strijdig, toch rechtsgevolgen heeft, wat het zedelijk gevoel, wat het volksbewustzijn beleedigt? De Staat toch delft zijn

eigen graf, die dekt met zijn gezag wat verworpen wordt door het zedelijk oordeel, wat van het maatschappelijk en huiselijk leven den grondslag ondermijnt. Om ons zedelijk te doen leven, om het huwelijk heilig te houden, kan de Staat ons in rechten niet *dwingen*, maar Staatsroeping is het *zedelijk* in zijne wet dat te doen, over geslachtsgemeenschap buiten huwelijk zijne hooge afkeuring te toonen en daarom werd tot heden aan de schuldigen in deze geen *recht* gegeven, maar tot zedelijke straf *recht* hun ontszegd, de duisternis mag niet over het licht triomfeeren.

Staat bij den waren medicus ziekten *voorkomen* hooger dan die *genezen*, dat geldt ook op zedelijk gebied. Ons wetsartikel is als het vlammend zwaard om den val der vrouw, zoo mogelijk, te voorkomen, de wetswijziging toch belooft wel brood, maar geeft haar de verlorene eer niet terug, ons artikel hoe hard, bedoelt bewaring der vrouwelijke *eer*.

Die het gebied van het geslachtsleven, van alle menschelijk bestaan het geheimzinnig uitgangspunt, het schouwtoonnel van Gods scheppende kracht, durft ontwijden, toetreedt door zondige lusten beheerscht, laadt op zich Gods heiligen vloek, waarom Hij dan ook het plegen van ontucht op geduchte wijze straft, nu door een ongelukkigen echt, daarvan zoo vaak het droevig gevolg, en dan weer met de meest afzichtelijke ziekten.

Met wie, met welke bedoelingen, op welken grondslag man en vrouw dat heilig gebied van het echtelijke leven betreden is eene zaak van de hoogste beteekenis, waarop heilige verantwoording rust, eene verbintenis, die twee als tot eene geheimnisvolle eenheid vormt, en uit die eenheid ontplooit zich een wezen, gekroond met een eeuwig bestaan. Man en vrouw zorgeloos, lichtzinnig, zonder levensernst op dat heilig gebied tot eene eenheid geworden, die onheilig moet heeten, worden daarom zwaar gestraft, vaak door een leven van jammer en ellende te boeten.

En zullen we nu uit ons Wetboek het artikel verbannen dat der vrouw hare hooge verantwoordelijkheid op het gebied

van het geslachtsleven voorhoudt, en als met vlammend schrift Gods heiligen vloek, rustende op zondigen op dat gebied, aanschouwelijk voor ons vertolkt.

De vrouw op hare hooge verantwoordelijkheid te wijzen als redelijk en zedelijk wezen, met aanleg tot godsdienst begaafd, tegenover den lichtzinnigen geest onzer dagen, tegenover de stem van het begeerlijke vleesch, dat is het groote, afdoende, heilige middel, om van uit ons volk de demonische prostitutie te weren, maar niet door de vrouw van de jammerlijke gevolgen van hare onzedelijke daad vooraf te ontheffen, daartoe als het ware haar een *vrijbrief* te geven, terwijl zij door zedelijk te leven den vloek van ons wetsartikel ontgaat.

Door groote animositeit, maar niet van *edel* gehalte, wordt de strijd tegen ons wetsartikel beheerscht, animositeit, die geene tegenspraak duldt. Een onzer tegenstanders, zie Telegr. 1896 N°. 1327 gaf ons, die durfden pleiten voor dat artikel, prijs, zoo hij meende, aan de algemeene bespotting, door zijn uitroep: *leve art. 342*; de heilige machten: *volksbewustzijn* en *God*, beide verbiedende het *onzedelijke* te kroonen met *recht*, werden door zijne jammerlijke *bespotting* met ons getroffen. Rechtsgeleerden, die waken moesten voor de heiligheid van het recht, willen dat in dienst stellen van *zedelijk* kwaad van demonischen aard, liggende geheel buiten de sfeer van den rechter, alleen geroepen tot berechting van het maatschappelijk kwaad. In verblindings dringt men onze geeerbiedigde Regentes, Hoogedele Vrouw en Moeder, zich in de bres te stellen voor wie de zedewet overtraden, steunen moet zij deze met *recht*, ofschoon volksbewustzijn en God dat ten strengste verbieden. Met Staatshulp wil men onzedelijken beschermen, als ware het geen eeuwige waarheid dat wij, zedelijke wezens, de zedewet gehoorzamen moeten, bij overtreding daarvan de zedelijke straf moeten dragen, waarvan geen Staat ons te ontheffen vermag, evenmin als een rechter, uit deernis met vrouw of met kind, te kort doen mag aan den eisch van het recht. Aan koninklijke genade alleen, en op ons gebied aan de

christelijke liefde, is de edele taak opgedragen, onder strikt voorbehoud van *wijs* overleg, de hardheid van het menschelijke en van het goddelijke recht te verzachten.

Bij God, met wijsheid en wetenschap die onpeilbaar is, schuilt, naar velen beweren, *schreeuwend onrecht*, bij ons, *die van gisteren* zijn, *recht*, straffen mag de Rechter der gansche aarde alleen naar *ons* inzicht, naar *onze* begrippen, naar zijn Eeuwigen liefderaad niet. Zoo oordeelde voor eeuwen, met het oog op den voorspoed der boozen, ook ASAF, maar toen hij in Gods heiligdom inging, de verborgenheden van Gods bestuur leerde kennen, beleed hij zijn *onverstand*, en gevoelde hij zich te krachtiger tot Gods aanbidding genoopt.

Waren Gods *wijze* en *heilige* bedoelingen ons openbaar, in de regeling van het lot der gevallen vrouwen, in plaats van den weg Gods te bedillen, zouden wij geloovig de wegen van dien God aanbidden, die ook het droevig *bloed* der martelaren immers het gezegende *zaad* zijner kerke deed zijn.

Niet de eere Gods, niet het waarachtig heil van den naaste ligt aan dat pleiten op recht voor de ontucht ten grondslag, maar de grondslag is het ons ingeschapen krachtig gevoel van deernis, van natuurlijke goedheid, een ruwe diamant gelijk, alleen door rede, geweten en godsdienst tot een schitterenden diamant te stempelen; of, met een ander beeld geschetst, die deernis is eene *domme* kracht, die alleen in bekwame handen tot zegen verstrekt, evenals de aandrifft tot voortplanting van ons geslacht, ook natuurlijke kracht, maar niet door hoogere beginselen beheerscht, ons voert tot de demonische ontucht.

Ook dat deernis gevoel, niet onder hoogere contrôle, brengt verderf, gelijk wij dat zien bij het veelvuldige weldoen zonder verstand. Ons laten leiden door dat natuurlijk gevoel van goedheid, maar zonder contrôle van hooger beginsel, is de vloek in de opvoeding van ons geslacht, de verloochening van dat hoogere beginsel, het ongebruikt laten van dat kostbaar talent, wordt in ouders en kinderen gestraft.

Als ongebreidelde kracht, die, in de keuze der middelen, onderscheid van *goed* en *kwaad* niet erkent, ziet ge in ons volk dat deernis gevoel als het den weerbarstigen knaap, den dronkaard, den misdadiger vaak aan de hand der politie ontruikt. Denkt aan het bekende palingoproer, aan de talrijke schare, die partij trok voor den ontslagen onderwijzer in onze hoofdstad, die het hoog gezag had miskend.

In onzen strijd openbaart zich datzelfde deernis gevoel, naar zijn aard niet vragende of dat pleiten op *recht* voor de ontucht ook der zedelijkheid schaadt, niet vragende of men ook aan den onbetwistbaren en heiligen eisch dat huwelijk aan alle geslachtsgemeenschap moet voorafgaan, te kort doet, niet vragende of het ook vloekt met de heiligheid van het recht aan eene demonische zonde dat dienstbaar te maken, niet vragende of het overeenkomt met de Majesteit Gods het plegen van schreeuwend onrecht Hem ten laste te leggen, dat alles gaat buiten die natuurstem om, deze vraagt niet naar *onschuld* of *schuld*; gelijk onze straten ons dagelijks doen zien, worden vaak *schuldigen* ontruikt aan de straffende hand der justitie, en dat maakt onzen strijd zoo onbeschrijfelijk ernstig, hier weerstaat men de straffende justitie van God. Dat de demonische ontucht, die zoo nameloos veel ellende baart, *gestraft* wordt, eischt de Heiligheid Gods. Daartoe bedient Hij sinds eene eeuw zich van onze wet als een *middel* en mogen we die heilige tuchtroede nu ontrukken aan Zijne straffende hand?

Niet alleen echter is deernis met deerniswaardigen in ons oog, de grondslag der beweging, maar tevens, en daardoor dulden onze tegenstanders te minder tegenspraak nog, zij komen in hun oog op voor het *recht*, gepleegd *onrecht* wil men wreken. Straft de Handhaver der zedewet sinds eene eeuw den schuldigen man niet, nu is het geduld ten einde, gesteund door de Staatsmacht zullen zij, wijzer en heiliger in hun oog dan God zelf, toonen hoe het zedelijk kwaad is te straffen.

Die algemeene loochening van *zedelijke* straf in onzen

materialistischen tijd, de hartader onzer beweging, die wij daarom zoo beslist bestrijden, is de jammerlijke vloek onzer dagen, als men maar aan de handen der justitie ontkomt, dan achten duizenden alles geoorloofd.

Of zegt men: wij trachten de droevige ellende van zelfmoord en kindermoord te voorkomen en daarom dringen we op opheffing van ons wetsartikel aan. Maar zal dan door strijd tegen de ontucht zelve die droevige ellende niet wijken, en is die strijd niet het eerste wat voegt. Of zullen we ook de strafwet opheffen, die zoo menigen schuldigen huisvader voor jaren ontruikt aan zijn gezin, wat de zijnen aan armoede prijs geeft, opheffen de strafwet omdat er zijn, die zich het leven benemen om die dreigende strafwet te ontgaan, want door die opheffing wordt dat immers voorkomen?

Maar het onderzoek naar het vaderschap geldt toch het menschelijk recht, dat tot onze berechting behoort, voorzeker en daarom, zijn adressanten belust op dat onderzoek zelf, ook als het geen succes heeft voor moeder en kind, meenen zij dat het openbaar maken van het zedelijk kwaad het zedelijk peil van ons volk zal verhoogen, dat onderzoek zij hun gegund. Maar succes kan en mag nimmer rechtens dat onderzoek hebben. De schuldige man moge *vader* zijn naar de natuurwet, met die natuurlijke betrekking laat de Staat zich niet in, gelijk deze ook den man niet kan dwingen zijne natuurlijke vrouw (concubine) te onderhouden, want de Staat kent haar niet als zijne vrouw, *sanctie* hebben die natuurlijke betrekkingen niet van den Staat en daarom kan hij als Staat tegen deze niet optreden, zooals tegen den wettigen vader en tegen den wettigen man, en om te dwingen tot vervulling van *zedelijke* verplichtingen heeft de Staat niet het recht. Is het kind den man niet *uit wettig huwelijk* geboren, vader is hij voor de Staatswet dan niet, en daarom is de Staat, wiens gezag alleen rust op de *wet*, niet bevoegd tot onderhouden van het kind hem te dwingen; alleen als politiemaatregel heeft de Staat, zoo noodig, met onechte kinderen, als zij

onverzorgd zijn, bemoeiing. Nu zegt wel de volksstem: maar de schuldige man is dan toch de vader, dat hij gestraft wordt heeft hij meer dan verdiend, loon heeft hij nu naar werken, maar met die volks-logica is ook de toepassing der *lynchwet* geoorloofd, mag men zichzelf ook recht verschaffen. Meent men tot op zekere hoogte, langs dien weg, het kwaad der ontucht te keeren, de groote waarheid niet vergeten: *het doel heiligt de middelen niet*, verschuile de Staat, met zijne heilige roeping, zich nimmer achter *schijn* van recht, steeds sta hem het: *fiat justitia, pereat mundus* voor oogen, maar, en dat zegt alles, brengt ge het onreine, het demonische, door het in rechten ontvankelijk te stellen, tot *eer*, volksbewustzijn en God spreken het onverbiddelijk *veto*.

Nog eens, onbevoegd is de Staat om den schuldigen man, hoe *paradox* het ook klinke, met de verzorging van het kind te belasten. Naar het *similia similibus* legt de zedewet, die hij overtrad, daartoe de verplichting hem op, zijn zedelijk vergrijp moet hij herstellen en kunnen herstellen door eene zedelijke daad. Voldoet hij niet aan dien heiligen last en neemt de christelijke liefde dien van hem over, het zal hem tot verantwoording wezen, gelijk dat de duizenden geldt, die niet aan hunne zedelijke roeping voldoen en *zedelijk* door God worden gestraft, al zien wij die straf niet voor oogen. Die zedelijke straf bepaalt den vrede of den onvrede, de gezondheid of de krankheid van ons innerlijk leven, dat als ons dierbaar kleinood, als ons hart, waaruit de uitgangen zijn onzes levens, boven alles door ons moet worden bewaard.

Niet aan den Staat, onder welken vorm ook, maar aan den Kenner der harten komt de handhaving der zedewet toe. Zijn alomvattende blik alleen oordeelt met juistheid over omstandigheden, drijfveeren, beginselen, temperament, mate onzer zedelijke kracht, dat alles beslist over *meerdere* of *mindere* schuld. Niet bij overtreding der strafwet, maar bij overtreding der zedewet, geldt daarom het heilige Godswoord: *Ik zal het vergelden*.

Leeft eerbied voor de Heiligheid Gods in ons hart, gloort van dat heilig volksbewustzijn in ons binnenste een sprank, dan wijst waarachtige deernis de schuldige niet naar de rechtszaal, waardoor alle gevoel van verootmoediging wijkt, maar naar het arbeidsveld der christelijke liefde, waar stoffelijke en zedelijke hulp haar beidt, de laatste dubbel haar noodig.

Geeft nu de Staat aan het verlangen der adressanten gehoor, werpt deze zelf het *zedelijkheidsbeginsel*, het fundament van het Staatsgebouw, de heiligheid van het huwelijk, en tevens de *heiligheid* van het *recht* over boord, wil hij het sprekend beeld ons vertoonen van een koninkrijk tegen zich zelven verdeeld, door voortaan in ons vaderland aan het *onzedelijke recht* te verleen, terwijl dit met volksbewustzijn en met God strijdt, het *onzedelijke*, van schaamte en schande ontheven, in rechten ontvankelijk, gesteund en beschermd door den machtigen en eerbiedwaardigen arm van den Staat, zal voortaan *welig* onder ons *groeien* en *bloeien*, waarvan de onzedelijkheid onzer dagen nog maar eene schaduw zal zijn, nu de Staat door ons wetsartikel het onafwijsbare, de heiligheid van het huwelijk nog handhaaft.

Ware in onzen strijd, die de hoogste en heiligste belangen van volk en Godsrijk geldt, welhaast de beslissende *teerling* geworpen, gestaafd wordt hier weer de troostvolle waarheid: als het water aan de lippen is, is Gods *redding* nabij.

Bij den strijd der partijen, die ons vaderland hebben beroerd, bij het gevaar dat door onheiligen ijver ons wetsartikel bedreigde, waakt de Albesturende God, *die als Hij niet heilig is, niet bestaat*, op kennelijke wijze, gelijk ieder, die oogen heeft zal moeten erkennen, voor de edelste en heiligste goederen van ons volk voor *vrijheid*, voor *zedelijkheid*, voor de *heiligheid* van het *recht*, voor de erkenning zijner *Heilige Liefde*.

Geeft bij moeilijke vragen en donkere raadselen godsdienstige beschouwing menigmaal *licht*, gelijk Israëls Zieners ons leeren,

gestaafd wordt ons dat als wij het oog richten op die wonde plek der samenleving, op de geborenen *buiten echt*.

Die droevige wezens ondermijnen als het ware het geloof in Gods wijs en heilig bestuur, want de oppervlakkige beschouwer kan geene *hardere lotsbedeeling* zich denken dan hun de Allerhoogste bereidt.

Schijnt in de natuur, voor het uitwendige oog, zooveel gansch *onnut*, door het licht der wetenschap komt de wijze inrichting der natuur hoe langer hoe meer tot haar recht, door het licht des geloofs komen ook tot hun recht de raadselen van Gods heilig bestuur. Beschouwen we die kinderen als geestelijke wezens, voor de eeuwigheid bestemd, dan vervalt alle bedenking als ware God bij uitnemendheid *hard* jegens hen. De hardheid van hun lot, wij hadden die kunnen voorkomen, is 's menschen werk, op ons geslacht komt daarvan alle verantwoordelijkheid neer. En toch, de God der liefde, die het kwaad in *zegen* herschept, geeft aan die naar de wereld verachten, schijnbaar gansch *onnut*, voor ons zondig geslacht nog eene *hooge en heilige* roeping.

Ballast der samenleving klinkt het veroordeelend vonnis van de kinderen der wereld, de *geestelijke* mensch ziet in die diep verachten levende, aangrijpende waarschuwingen tegen het plegen van ontucht, zoo algemeen helaas, en daarom niet onnoodig voorwaar. En blijft hun *zwijgend* getuigen bij velen zonder vrucht, geen sterfelijk wezen begroot ons het aantal van hen, voor wie zij, als het ware, de *noodige*, maar *tragische* taak van het *onkruid op den akker* vervullen.

Maar ook wordt de heerlijke kracht van het *levend* geloof in een Albesturend God *door* en *in* hen openbaar. Leven zij als vervreemd van hun God, erkennen zij in hun droevig lot geene Hoogere leiding, bitterheid, vloek, haat tegen de maatschappij zetelt dan in hun harte. Maar gelooven ze dat een Albesturend God, die de *starren* des hemels en ook de *haren* onzes hoofds heeft geteld, hun dat droevig lot beschikte, gestempeld is hun aardsch bestaan tot een leven van *genade*,

want *ten onrechte* geduldig te lijden is *verheerlijking Gods*. Woont God met Zijn geest in hun harte — en wil Hij, bij Wien *geen aanzien geldt van persoon* daar, hun tot troost, niet wonen? — dan is in hun binnenste voor wrevel en vloek, voor haat jegens de maatschappij geene plaats, zij *verblijden* zich in hun aanzijn, door ongeloovigen *gevloekt*. Dat niet te huis zich gevoelen in de wereld, welke hen zoo hardvochtig bejegent, — en dat geldt in het algemeen naar de wereld *misdeelden*, — dringt gemeenschap te zoeken met Hem, tot Wien de verslagene ziel niet vergeefs gaat óm *troost*. Hen kroont de hoogste *zielenadel* als zij, in navolging van den Heer, de minachting der wereld met gelatenheid dragen, geen *vloek*, maar *beden* hebben voor de schuldigen aan hun droevig lot, Gods besturende hand geloovig erkennen in den lijdenskelk, die geen dag van hen wijkt.

Of gaat zulk betoon van *zielenadel* misschien menschelijk vermogen te boven? Maar bergenverzettend is immers de *kracht des geloofs*? Het besef gansch *onschuldig* te zijn aan de ons beschoren miskennen geeft, om haar te dulden en te dragen, vermogen dat niet is begrensd. De wereld moge die ongelukkigen als *paria's* vloeken, Hij, wiens naam *Ontfermer* is, kroont naar de wereld verachten vaak met Zijn hooge gunst. De school van lijden en vernedering, waar wij Hem *het eerst* leeren zoeken, waar *zielenadel* wordt gekweekt, wat martelaren toonen, stelt God bij uitnemendheid open voor hen. Niemand wordt door God gedwongen, vrije keuze laat Hij ons, ons heil hebben wij zelve te zoeken, maar om dat heil deelachtig te worden biedt Hij ons de *gelegenheid* aan. Krachtiger dan aan gevierden naar de wereld met hun rangen en titels, wenken aan die Lazarussen der samenleving, die in dit leven hun goed niet ontvingen, maar wier deel was miskennen, zoo zij God zoeken, eereplaatsen toe in het Koninkrijk Gods.

Tot *val* of tot *opstanding* zijn ze ons geslachte, zij ontdekken ons aan ons zelve. Minacht ge hen, zijt ge omtrent hun lot onverschillig, is alle deernis met hen aan u vreemd, hoe

vroom ge u zelve ook moogt achten, en anderen dat ook doen, gelijk Jezus *heilig* voorbeeld ons staaft, die ons gansch anders leerde, *gedoopt* zijt ge niet met Gods geest. Maar leeft deernis in U, die in *daden* zich uit, dringt hun aanblik U het zedelijk kwaad met kracht te bestrijden, neemt ge de levenswaarheden aan door hen, als op *hooger* last, tot U gekomen, dan blijkt het dat Gods Geest in u *woont*.

Verzorge daarom de christelijke samenleving die ongelukkigen, zoo noodig, met liefde en trouw. Door haar *onzedelijk* gedrag verbeurde de vrouw tegenover den schuldigen man op *recht* alle aanspraak, en voldoen aan *zedelijke* verplichting ziet ge zelden bij den *onzedelijken* man. Zwaar en hard is voor die kinderen het dagelijksche kruis, want vinden andere ongelukkigen *van nature* reeds *deernis*, van deze keert men *van nature* zich af, hun bestaan toch druischt in tegen het ons *ingeschapen zedelijk gevoel* en bij zoovelen gaat *natuur* boven *leer*. Tot *hulpbetoon* is de samenleving in het algemeen *verplicht* als aan hun droevig aanzijn *schuldig*, als niet krachtig genoeg voor het *waarachtig zedelijke* ijverende met woord en met daad. En schiet de christelijke liefde tot hulp tekort, de Staat, wiens humaniteit aan *des doods schuldigen* het brood niet onthoudt, reike dat dan ook aan die *onschuldigen* als leden onzer samenleving uit, gelijk de Staat doet bij armen, waarover de christelijke liefde zich niet ontfermt. Maar neen, de christelijke liefde schiet niet te kort in de *ware volgers* van Hem, die zijn gansche leven aan de redding van ongelukkigen wijdde, als in hun hart de vraag weerklinkt: *wat onderscheidt ons van hen?*

En de zorgende liefde, door ons hun bewezen, verzoent hen met de samenleving, het zoo vaak zinkend geloof aan Gods liefde herleeft, tot kruisdragen geeft ons liefdebetoon hun telkens weer kracht.

Maar rijst, naar aanleiding van onze beschouwing, licht over die deerniswaardige kinderen, met hun bestaan op zich zelt geen *vrede* geoefend, van miskenning der *heilige* zedewet Gods,

van de *demonische* ontucht zijn en blijven zij de droevige vrucht.

En keeren velen zich wellicht af van onze *ideale* beschouwing, want de werkelijkheid is zoo gansch anders, hebbe men dan ook den *treurigen* moed zich af te keeren van het: *Zijt heilig, want Ik ben heilig* der Oudheid, van het: *Weest gij lieden volmaakt, gelijk de Hemelsche Vader volmaakt is*, door den Koning van het Godsrijk tot ons zondig geslachte gericht.

SOLI DEO GLORIA.

Heilig, heilig, heilig is de Heer der Heerscharen.

M.

Emer. Predikant.

UTRECHT.

